

ЦЕНТАР ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУКА

СТАНДАРД НА ЗАНИМАЊЕ

РАКУВАЧ НА ДИГАЛКА

Скопје, 2014 година

1. Име и код на Стандардот на занимање

Ракувач на дигалка

2. Ниво на сложеност

III (трето)

3. Стручни компетенции

- Ја планира и ја организира својата работа;
- Рационално ги користи енергијата, материјалот и времето;
- Превентивно ја прегледува дигалката пред преместување;
- Управува мостни дигалки (кранови);
- Управува портални и полупортални дигалки (кранови);
- Управува подвижни или неподвижни конзолни дигалки (кранови);
- Управува подвижни и неподвижни дигалки (кранови) со столб или кула;
- Одбира и преместува соодветни средства за пренос на товар;
- Ја преместува дигалката при вршењето на работа;
- Комуницира со претпоставените и со соработниците;
- Користи компјутерска опрема и програмски алатки;
- Се грижи за безбедноста и здравјето при работа и за заштита на околината.

4. Опис на Стандардот на занимање

ГРУПА НА РАБОТИ	ТИПИЧНИ (КЛУЧНИ) РАБОТИ	ВЕШТИНИ И ЗНАЕЊА
Анализа, планирање и организирање на работата	Ја организира својата работа во соработка со претпоставените.	<ul style="list-style-type: none"> – Самостојно интерпретира собрани информации; – Ги собира и самостојно ги толкува работната документација и техничките упатства, како и упатствата за работа; – Ја планира сопствената работа со почитување на распоредот на работата од претпоставениот; – Ја анализира сопствената извршена работа; – Ја познава технолошката постапка; – Ги познава работната документација и техничките упатства за работа.
Подготовка на работата и на работното место	Ги прегледува условите за работа и подготвува соодветна работна опрема.	<ul style="list-style-type: none"> – Избира соодветна лична работна и заштитна опрема; – Го разгледува местото на работа

		<p>(градилиште, терминал и сл.) и се запознава со задачите на местото за работа;</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ги проверува состојбата и локацијата на местото за работа; – Се запознава со работната група (раководител, сигналист) во процесот на претоварање; – Ја прегледува дигалката пред почетокот со работа; – Ја проверува состојбата на течностите (подмачкувач, масло, разладна течност); – Дневно ги врши другите тековни сервисни работи на дигалката според упатствата на производителот; – Ги знае прописите за заштита и здравје при работа; – Ги знае видовите дигалки; – Ги знае конструкциските и составните делови на дигалката; – Ги знае техничките карактеристики на дигалката; – Ги знае особините (карактеристиките) за безбедна работа со дигалки – безбедно кревање товар и употреба на дигалка (висина на кревање, брзина, дијаграм на носивост, режим на работа); – Ги знае сигурносните уреди на дигалката и принципот на нивната работа.
<p>Оперативни работи</p>	<p>Превентивно ја прегледува дигалката пред преместување.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Ја проверува работата на сопирачките и другите хидраулични системи; – Ја проверува работата на сигурносните уреди; – Ја проверува работата на сигналните уреди: светлосните и звучните уреди (ротационите светла итн.); – Го проверува работењето на опремата за комуникација; – Ги прегледува подвижните механизми и тркалата; – Ги прегледува челичните сајли и намотките;

		<ul style="list-style-type: none"> – Ги прегледува куките и висечката опрема (ленти, приврзувачи, краци, спредер, итн.); – Ја подготвува дигалката за преместување; – Ја отсидрува дигалката и ги поставува подвижните краци во правилна положба; – Го ограничува вртењето на вртливиот дел на дигалката; – Ја проверува работата на погонските компоненти; – Ја поставува дигалката, односно подвозјето на дигалката во хоризонтално и безбедно лежиште; – Ги знае техничките карактеристики на одделните видови дигалки; – Ги знае упатствата за одржување на дигалките; – Ги знае основните физички принципи на хидрауликата на работните машини; – Ја знае постапката на подготовка на хидрауличните течности; – Ги знае карактеристиките на работата на пумпите и вентилите; – Оптимално ги подесува и тековно ги одржува пневматските системи; – Ги препознава, локализира и ги поправа дефектите; – Ги знае постапките за брза поправка; – Ги познава електронските управувачи– електричните уреди; – Безбедно ја поставува дигалката.
	<p>Избира и преместува соодветни средства за пренос на товар.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Ја избира работната опрема за претовар и другите приклучни средства за пренос на товар; – Ја подесува грабалката (затворање / отворање на грабалката); – Врши преместување на грабалката; – Врши преместување на куката; – Врши преместување на спредерот; – Избира висечки јажиња (ленти); – Ја оценува соодветноста на средствата за пренос на товар; – Ги знае основите на прикачување товар;

		<ul style="list-style-type: none"> – Ги знае основите на опфаќање товар; – Ја знае опремата за прикачување.
	Управува мостовска дигалка (кран).	<ul style="list-style-type: none"> – Управува со мостовската дигалка од земја и од кабина; – Добива податоци за тежината на товарот; – Го следи прикачувањето и затегнувањето на товарот; – Го следи уредот за движење на витлото; – Го крева, влече, смирува и следи товарот при преместувањето односно преносот; – Ги утврдува причините и презема мерки при преоптоварување на направите; – Ги следи активностите на местото на работа (безбедно оставање на товарот) при спуштање на товарот; – Ги следи сигналите на сигналистот (рачните сигнали, сигналите преку соодветна комуникациска опрема) во случаите кога нема прегледност над товарот; – Внимава на евентуално оштетување на товарот при прикачувањето, преносот и оставањето на товарот; – Го следи извлекувањето на висечките јажиња (ленти) под товарот; – Ја поставува дигалката во првобитната положба при завршување со работата; – Ги познава средствата за кревање и пренос на товар; – Ги знае основите и прописите на внатрешниот транспорт; – Ја знае соодветноста на опремата за претоварање на одделен вид товар; – Ги познава правилните приспособувања на опремата според видот товар.
	Управува портална и полупортална дигалка (кран).	<ul style="list-style-type: none"> – Управува портална и полупортална дигалка (кран); – Добива податоци за тежината на товарот;

		<ul style="list-style-type: none"> – Ги следи прикачувањето и затегнувањето на товарот (заради рамномерно оптоварување на лостовите, балансирање на товарот); – Го крева, пренесува, смирува и го претовара товарот и го следи при преносот; – Го почитува дијаграмот на носивост; – Ја почитува кинетиката на дигалките; – Постојано ги следи активностите на местото на работа; – Ги следи и ги користи комуникациските и сигналните уреди (рачните сигналите, светлосните сигнали и звучните сигнали); – Ги утврдува причините и презема мерки при преоптоварување на направите (затрупување на грабалката, заглавување на товарот...); – Ги почитува упатствата за работа заради влијанијата врз околината (спуштање на товарот од соодветна висина во коритото); – При прикачување, пренос и оставање на товарот внимава на евентуално оштетување на товарот; – Го следи извлекувањето на висечките јажиња (ленти) под товарот; – При завршување со работата ја поставува дигалката во првобитната положба; – Ги исклучува струјата и осветлувањето; – Ја усидрува и ја заклучува дигалката; – Ја знае соодветноста на опремата за претоварање одделен вид товар; – Ги познава правилните подесувања на опремата според видот товар.
--	--	--

	<p>Управува подвижна или неподвижна конзолна дигалка (кран).</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Управува подвижна или неподвижна конзолна дигалка (кран); – Добива податоци за тежината на товарот и, според потреба, го мери товарот; – Го следи прикачувањето и затегнувањето на товарот (заради рамномерно оптоварување на лостовите, балансирање на товарот); – Го крева, влече, смирува и го следи товарот при преместувањето, односно преносот; – Го почитува дијаграмот на носивост според растојанието, односно според работното поле на кранот; – Постојано ги следи активностите на местото на работа ; – Ги следи и ги користи комуникациските и сигналните уреди (рачните сигнали, светлосните сигнали и звучните сигнали); – Ги утврдува причините и презема мерки при преоптоварување на направите (затрупување на грабалката, заглавување на товарот...); – Ги почитува упатствата за работа заради влијанијата врз околината (спуштање на товарот од соодветна висина); – При прикачувањето, преносот и оставањето на товарот внимава на евентуално оштетување на товарот.
	<p>Управува подвижна и неподвижна дигалка (кран) со столб или кула.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Управува подвижна и неподвижна дигалка (кран) со столб или кула; – Добива податоци за тежинатата на товарот и, според потреба, го мери товарот; – Ги следи прикачувањето и затегнувањето на товарот (заради рамномерно оптоварување на лостовите, балансирање на товарот); – Го крева, влече, смирува и го следи товарот при преместувањето, односно преносот; – Го почитува дијаграмот на носивост

		<p>според растојанието, односно според работното поле на кранот;</p> <ul style="list-style-type: none"> – Постојано ги следи активностите на местото на работа ; – Ги следи и ги користи комуникациските и сигналните уреди (рачните сигнали, светлосните сигнали и звучните сигнали); – Ги утврдува причините и презема мерки при преоптоварување на направите (затрупување на грабалката, заглавување на товарот...); – Ги почитува упатствата за работа заради влијанијата врз околината (спуштање на товарот од соодветна висина); – При прикачувањето, преносот и оставањето на товарот внимава на евентуално оштетување на товарот.
	<p>Ја преместува дигалката при вршење на работниот процес.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Ги почитува условите и другите барања за безбедно преместување; – Ги знае прописите за внатрешниот транспорт и сообраќајниот режим; – Ја познава статиката на дигалката.
<p>Административни работи</p>	<p>Води техничка и деловна документација за дигалките.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Ја познава соодветната техничка и деловна документација за дигалките (матична и контролна книга); – Води документација за преземање и предавање на дигалката; – Води дневник за работата на дигалката; – Ги документира евентуалните недостатоци, дефекти за време на работата; – Ги знае видовите водење одделни евиденции при работата со дигалките; – Знае да ја пополнува деловната документација.
<p>Обезбедување и осигурување квалитет</p>	<p>Ги контролира квалитетот и квантитетот на работата согласно со нормативите и другите прописи.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Секојдневно ја проверува извршената работа и во соработка со надлежните во магацинот, ја споредува со барањата што произлегуваат од планот за работа на магацинот; – Го проверува квалитетот на

		<p>извршената работа во соработка со раководството на работното место и истовремено ги отстранува евентуалните неправилности;</p> <ul style="list-style-type: none"> – Економично ги употребува уредите, алатите, материјалите и енергијата; – Работата ја врши согласно со системите за квалитет; – Го следи развојот на струката и се грижи за стручниот развој; – Совесно и правилно ја врши работата, согласно со технолошките постапки; – Ги владее начините на дневна проверка на извршената работа и споредба на состојбата со планот за работа; – Ги знае начините на проверка на квалитетот на извршената работа; – Ги познава начините на оптимално користење на дигалките, уредите, материјалите и енергијата; – Ги познава системите за квалитет од областа на својата работа.
Одржување и поправка	Тековно ги одржува механизацијата и опремата.	<ul style="list-style-type: none"> – Врши полесни сервисни работи на дигалката според упатствата на производителот; – Се грижи за техничката состојба на работните средства и недостатоците им ги соопштува на надлежните; – Ја известува службата за одржување и соработува при отстранување на дефектите; – Ги знае основите на превентивното одржување на дигалките, како и на конструкциските и составните делови на дигалките; – Ги знае најчестите причини за дефектите и оштетувањата на дигалките; – Ги препознава и ги локализира дефектите.
Комуникација	Комуницира со претпоставените и со соработниците.	<ul style="list-style-type: none"> – Користи комуникациски и сигнални уреди (рачни сигнали, светлосни сигнали и звучни сигнали); – Редовно комуницира со сигналистот и со менаџерот во процесот на претоварање (употреба

		<p>на сигналните уреди, радиостаниците, рачната сигнализација);</p> <ul style="list-style-type: none"> – Известува во случај на активност што може предизвикува штета; – Го известува надлежниот за евентуалните дефекти на дигалката; – Секојдневно го известува надлежниот согласно со неговите упатства; – Ги знае постапките и знаците на сигнализација при подигнување, подесување и пренос на товарот; – Ги владее постапките на комуникација со другите учесници во технолошкиот процес; – Ги знае постапките во случај на активност што може да предизвикува штета; – Ги знае начините на известување на надлежниот за состојбата на работните средства; – Ја познава документацијата за извештаите до претпоставениот согласно со неговите упатства.
<p>Заштита на работата, здравјето и околината</p>	<p>Ги заштитува работната и животната средина од материјалите што ги транспортира.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Користи лични заштитни средства и опрема; – Работите ги изведува согласно со прописите за заштита и здравје при работа; – Ги почитува мерките за безбедност и здравје при работа, противпожарна заштита и заштита на околината; – Презема мерки за уреденост на работното место и на дигалката; – Известува за грешките, односно за неправилностите при работата, поради што би можело да настане материјална или друга штета; – Со опасните материи постапува, така што, што не ја оптоварува околината; – Се грижи за сортирање на отпадот и отпадната амбалажа; – Ги знае важечките прописи со кои се уредуваат општите мерки и нормативи за заштита при работа

		<p>со одделни дигалки;</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ги разбира прописите за употреба на заштитните и сигурносните средства при работа; – Ги почитува упатствата за заштитната опрема на работните средства; – Ги знае постапките на одржување на уредноста на дигалките и на целото работно место; – Ги знае постапките на известување во случај на неправилности при работата.
--	--	---

5. Датум, носител и состав на работната група за изработка на Стандардот на занимање

5.1. Датум на изработка: 2012

5.2. Институција - носител на изработката: Центар за стручно образование и обука - Скопје

5.3. Состав на работната група:

1. Азра Тутиќ, наставник, дипл. сооб. инж., СУГС „Владо Тасевски“ Скопје
2. Николче Спасовски, наставник, дипл. сооб. инж., АСУЦ „Боро Петрушевски“ Скопје
3. м-р Кире Диманоски, дипл. сооб. инж., Македонски Железници Транспорт АД Скопје
4. Никола Николовски, дипл. маш. инж., Фершпед АД Скопје
5. Координатор: Ридван Зеќири, дипл. маш. инж., Центар за стручно образование и обука - Скопје
6. Координатор: Клемент Дрофеник, ЦПИ - Љубљана

6. Надлежна институција за донесување на Стандардот на занимање

Стандардот на занимање **Ракувач на дигалка** го донесе Министерството за труд и социјална политика со решение бр. 08 – 420/2 од 16. 01. 2015 година.